

PROGRAMA DE EPISTEMOLOGIA DE LES CIENCIES SOCIALS
FACULTAT DE CIENCIES POLITIQUES I SOCIOLOGIA

UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA

Professor:
Salvador Cardús i Ros
curs 1989-90

EPISTEMOLOGIA

Prof. Salvador Cardús i Ros

Proposta de programa general

INTRODUCCIÓ

Epistemologia, teoria del coneixement, filosofia de la ciència i metodologia.

1. CONEIXEMENT I CONEIXEMENT CIENTÍFIC.
Veritat i certesa, dubte i teoria.
Ciència i tècnica.
Ciència i cientisme.
2. EL DISCURS CIENTÍFIC.
Nocions fonamentals.
Breu introducció a la teoria de la ciència.
Les crítiques radicals.
3. IMPLICACIONS FILOSÒFIQUES DE LA CIÈNCIA CONTEMPORÀNIA.
Natura i cultura. La sociobiologia.
El principi antròpic.
Individu i societat. De Hobbes a Rousseau.
Subjecte i objecte. Sobre algunes confusions.
Ciència i ètica.
4. ELS ORÍGENS DE LES CIÈNCIES SOCIALS.
Fonaments epistemològics de les ciències socials.
Breu aproximació als mites fonamentadors de les ciències socials.
5. L'EPISTEMOLOGIA DE LA SOCIOLOGIA.
L'ofici de sociòleg, i altres consideracions. L'obra de Bourdieu.
Comentaris a les aportacions recents a la reflexió epistemològica.
Dels indicis a les paradoxes. Ginzburg i l'"equip local".
6. TALLERS.
Pràctiques de reflexió epistemològica. (Una iniciació a la mala consciència)

Cada apartat del programa general tindrà un guió específic, amb la indicació de lectures obligatòries i recomanades.

EPISTEMOLOGIA

AVALUACIÓ DEL CURS

L'avaluació del curs d'Epistemologia es fonamenta bàsicament en el seguiment regular de les classes, participant-hi activament, i amb uns treballs complementaris.

Aquests treballs complementaris tenen per objectiu exercitar l'estudiant en la síntesi i discussió de lectures, en el plantejament de problemàtiques d'investigació interessants, i en la realització de petits treballs "professionals".

A més, els treballs que es proposen serveixen per a establir les qualificacions finals amb criteris més objectius.

En concret, pel curs 88-89 els treballs obligatoris previstos són:

- entrega d'un comentari de text de cadascuna de les lectures obligatòries, d'una extensió aproximada d'un a tres fulls.
- entrega d'un treball escrit, just després de les vacances de Pasqua. El tema i l'extensió seran acordats individualment entre l'estudiant i el professor. El treball acabarà una vegada hagi estat comentat amb el professor.
- realització a classe d'un comentari de text proposat pel professor, en el període d'exàmens finals, i en relació amb la totalitat del curs.

A més d'aquests exercicis, es consideraran com a treballs de realització voluntària, però amb valor en la determinació de la nota final:

- una exposició oral a classe, convinguda segons les necessitats del curs, relativa a algun llibre o article de la bibliografia recomanada.
- la realització d'un article "d'encàrrec", a partir d'un tema proposat pel professor, d'una extensió semblant a la dels articles periodístics.

Aquest sistema de treball i avaluació implica l'assistència regular a classe. En el cas que no es compleixi aquesta condició prèvia, cada estudiant acordarà la forma d'avaluació amb el professor, però que en qualsevol cas inclourà la realització d'un examen final.

EPISTEMOLOGIA

INTRODUCCIÓ

1. ENSENYAR LES CARTES.

- 1.1 Pensament i acció.
- 1.2 Escepticisme i sociologia.
- 1.3 Pensament: autojustificació i autocrítica.
- 1.4 Racionalitat i utopia.

2. PRECISIONS CONCEPTUALS.

- 2.1 Orígens.
- 2.2 Epistemologia i teoria del coneixement.
- 2.3 Epistemologia i filosofia de la ciència.
- 2.4 Epistemologia i metodologia.
- 2.5 Perspectives: Filosòfica, científica, intemporal, històrico-crítica, genètica.
- 2.6 Els grans problemes.

BIBLIOGRAFIA.

Lectures prèvies.

- Berger, P.L. Invitació a la sociologia. Una perspectiva humanística. Barcelona, Herder, 1986. Ed. orig. Invitation to Sociology: A humanistic perspective, Nova York, Doubleday & Company, 1963.
- Mills, C. W. La imaginació sociològica. Barcelona, Herder, 1987. Ed. orig.: The sociological imagination, Oxford University Press, 1959.

Lectures obligatòries.

- Wirth, Louis "Pròleg" a Karl Mannheim, Ideologia i utopia, Barcelona, Edicions 62, 1978. Ed. orig.: Ideology and Utopia, Londres, 1936.

EPISTEMOLOGIA

1. CONEIXEMENT I CONEIXEMENT CIENTÍFIC.

1. Veritat i certesa, dubte i teoria.
2. Curiositat ociosa i saber instrumental.
3. Ciència i cientisme.

BIBLIOGRAFIA

Lectures obligatòries.

Terricabras, Josep-Maria **Fer filosofia avui**. Barcelona, Edicions 62, 1988.

Thuillier, Pierre. "Contre le scientisme" a **Le petit savant illustré** París, Seuil, 1980, pp.92-115. Trad. espanyola: "Contra el cientismo" a **La trastienda del sabio**, Barcelona, Fontalba, 1983, pp. 92-116.

Lectures recomanades.

Autors diversos. **Le chercheur à la recherche de lui-même**. Lausanne, Presses P. Romandes, 1984.

Broad, W. i Wade, N. **La souris truqué. Enquête sur la fraude scientifique**. París, Seuil, 1987.
(Orig.: **Betrayers of the Truth**. Nova York, Simon and Schuster, 1982.)

Savater, Fernando "Para una ciencia ácrata" a **Escritos politeístas** Madrid, Editora Nacional, 1975, pp.190-4.

Seyyed Hossein Nasr **L'homme face à la nature**. París, Buchet Castel, 1978. (Orig. anglès: **Man and Nature**, Allen and Unwin).

Vassalls, Gerard. "Introducció" a **La ciència no pensa**. Barcelona, Edicions 62, 1975. pp. 5-28.

Watzlawick, P. **¿Es real la realidad?** Barcelona, Herder.

EPISTEMOLOGIA

2. EL DISCURS CIENTÍFIC.

1. Breu introducció a la filosofia de la ciència.

- Wittgenstein i el Cercle de Viena
- El positivisme lògic de R. Carnap (inductivisme) i el falsacionisme de K. R. Popper
- La història de la ciència de Kuhn i els criteris "objectius" de Lakatos
- Problemes específics de la ciència social

2. Les crítiques radicals

- La teoria anarquista de la ciència de Feyerabend
- Ciència, mitologia científica i Tradició

BIBLIOGRAFIA

Lectures obligatòries.

- Chalmers, A. F. **What is this thing calling science?**
Queensland, Univ. of Queensland Press, 1976. Trad.
espanyola: **¿Que es esa cosa llamada ciencia?** Madrid,
Siglo XXI, 1984.
- Feyerabend, P. **"Adiós a la razón" a Adiós a la razón,**
Madrid, Tecnos, 1984.

Lectures recomanades.

- Pérez de Laborda, A. **Ciencia y fe** Madrid, Marova, 1980
- Pérez Díaz, V. **Introducción a la sociología** Madrid, Alianza
Editorial, 1980.
- Phaure, J. **"Science et Tradition" a Le cycle de
l'Humanité** Adamique País, Devry-Livres, 1977.
- Guënon, R. **"Mitología científica i vulgarización" a El
reino de la cantidad y los signos de los tiempos**
Madrid, Ed. Ayuso, 1976.
- Nasr, S. H. **L'homme face à la nature** París, Bouchet Castel, 1978.

EPISTEMOLOGIA

3. IMPLICACIONS FILOSÒFIQUES EN LA CIÈNCIA CONTEMPORÀNIA

1. Natura i cultura. La sociobiologia.
 - la ruptura de l'ordre natural
 - l'obertura i la clausura al món
 - invariants biològiques i universals culturals
 - la sociobiologia
2. El principi antròpic
 - cosmocentrisme i antropocentrisme
 - l'observador que parla i l'objectivitat
 - els mons possibles
3. Individu i societat. De Hobbes a Rousseau.
 - innocència i culpabilitat individual
4. Subjecte i objecte. Sobre algunes confusions
 - la distinció entre els enunciat del sociòleg i el discurs general sobre allò que és social
 - la distinció entre el real i l'imaginari
 - el sentit com a element constitutiu del món social
3. Ciència i ètica
 - ni ingenuïtat, ni demagògia
 - racionalitat i irracionalisme
 - la ciència no és neutra, encara que sigui objectiva

BIBLIOGRAFIA

Lectures obligatòries.

George Guille-Escuret "El fet social contra natura", *Saber*, núm. 4, juliol-agost de 1985, pp. 22-30.

A. Pérez de Laborda "El principi antròpic diu res d'interès?" *Revista de Catalunya*, núm. 16, febrer de 1988, pp. 9-21.

(lectura pendent de determinació per l'apartat 3)

A. García Calvo "Sobre la realidad, o de las dificultades de ser ateo" i "De la confusión entre método y objeto, a propósito de los grados de realidad de los colores" a *Lalia*, Madrid, Siglo XXI, 1973

Lectures recomanades

- Edgar Morin** **Le paradigme perdu: la nature humaine,**
Paris, Seuil, 1973. Trad. espanyola: **El**
paradigma perdido: el paraíso olvidado,
Barcelona, Kairós, 1978, 2a. ed.
- Edgar Morin** **L'unité de l'homme,** 3 volums, Paris, Seuil
1971.
- Paul Barash** **El comportamiento animal en el hombre**
Barcelona,
- Pierre Thuillier** **Les biologistes vont-ils prendre le**
puouvoir? Paris, Complexe, 1981.
- Louis Queré** **"A mauvais objet, mauvais sujet" a**
Sociologies, sens et rationalités, Paris,
CNRS, 1983.

EPISTEMOLOGIA

1. ELS ORIGENS DE LES CIÈNCIES SOCIALS

1. Fonaments epistemològics de les ciències socials

- subjectivitat i objectivitat, constatacions i valoracions
- estructures i visions del món
- consciència real i consciència possible
- comprensió i explicació

2. Els mites fonamentadors dels corrents moderns

BIBLIOGRAFIA

Lectures recomanades.

- L. Goldmann "épistémologie de la sociologie" a
 Logique et connaissance scientifique,
 Paris, Gallimard, 1967. Pàgs. 992-1018.
- P. Claval Les mythes fondateurs des sciences
 sociales. Paris, PUF, 1980.

EPISTEMOLOGIA

5. L'EPISTEMOLOGIA DE LA SOCIOLOGIA

1. L'ofici de sociòleg

(Lectura comentada i discussió de *Le métier de sociologue* de Pierre Bourdieu, J-C Chamboredon i J-C Passeron)

2. La sociologia reinterpretada

(Lectura crítica d'alguns textos recents d'epistemologia de la sociologia, segons la següent relació:)

- G. Balandier "La sociologie aujourd'hui" M.
- M. Maffesoli "Pour une sociologie relativiste"
- R. Ladrut "Méthode ou méthodes ?"
- F. Bourricaud "Contre le prophétisme en sociologie: quelques critiques et des propositions"
- A. Touraine "Les transformations de l'analyse sociologique"
- E. Morin "Peut-on concevoir une sociologie de l'autonomie ?"
- G. Durand "Le social et le mythique. Pour une topique sociologique"
- G. Busino "La théorie et le fait"
- E. Morin "Sociologie de la sociologie"
- M. Maffesoli "épistémologie de la vie quotidienne"
- P. Bourdieu "Un 'livre à brûler' ?"
- P. Bourdieu "L'intérêt du sociologue"
- P. Bourdieu "Le sociologue en question"

3. Indicis i paradoxes

4. Per una sociologia esgarriacries

BIBLIOGRAFIA

Lectures obligatòries.

P. Bourdieu	<i>Le métier de sociologue</i> . Paris, Minuit, 1a ed. 1968
C. Ginzburg	"Señales. Raíces de un paradigma indiciario" a <i>Crisis de la razón. Nuevos modelos en la relación entre saber y actividad humana</i> . Madrid, Siglo XXI, 1983.
Papers, núm. 26.	<i>Coneixement, indicis i paradoxes</i>

EPISTEMOLOGIA

TALLERS

(Sessió prevista a finals de desembre)

1. Els estudis d'opinió pública

Un dels problemes fonamentals de la pràctica investigadora del sociòleg resideix en el fet que la problemàtica li és imposada a partir de criteris de rellevància no necessàriament sociològica. Tanmateix, si el problema no es defineix en els termes comuns, les tècniques que recolzen en la dita *opinió pública* es veuen abocades a problemes pràcticament insolubles.

Material de discussió

M. Tresserra i A. Estradé. Enquesta per la Zona.
Convenció per a la Independència.

Salvador Cardús i Joan Estruch. **Les enquestes a la joventut de Catalunya. Bells deliris fascinen la raó**.
Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1984

Joan Estruch i Salvador Cardús "Foessa: *Estudios sociológicos sobre la situación social de España 1975. Capítulo sobre la situación religiosa*
Euramérica, Madrid, 1976.

Line Staff **El comportament i característiques de la demanda de productes culturals a Catalunya. Informe de síntesi.** Gener de 1986.

Bourdieu, P. "L'opinion publique n'existe pas" a **Questions de Sociologie**. París, Les Éditions de Minuit, 1980.

2. L'elaboració d'un projecte d'investigació

Tot projecte d'investigació té una "història". La "petita història" de cada projecte, a més, determinarà en molt bona part els objectius i els resultats del treball. Es per això que la reflexió epistemològica és possible de començar-la molt abans d'iniciar la investigació, i cal també fer-la extensiva a aquestes "petites històries".

Material de discussió

Fundació Jaume Bofill Llibre Blanc de la Cultura (especialment, Les polítiques culturals de les administracions públiques a Catalunya, Projecte d'investigació. Per Salvador Cardús i Ros, amb la col.laboració de Josep Verdaguer). Barcelona, gener de 1987.

3. Les tasques de treball editorial.

No tota la feina pròpia de l'ofici de sociòleg s'acaba en grans investigacions, sinó que també contempla molts d'altres aspectes: conferències i ponències, seminaris i cursets, traduccions i treballs editorials.

Aquest tipus de treball és també un treball d'investigació i estudi que cal vetllar amb ulls crítics.

Material de debat

La cura i el pròleg a l'edició catalana de Ideologia i Utopia de Karl Mannheim, per Salvador Cardús.

La traducció al català de L'ètica protestant i l'esperit del capitalisme de Max Weber, per Joan Estruch.

EXAMEN D'EPISTEMOLOGIA DE LES CIÈNCIES SOCIALS

Tercer trimestre del curs

1. Llegeix i fes un comentari general sobre el contingut de l'article de David Jou *Una ciència de la ciència*.

Fes una crítica dels índexs que es proposen per a avaluar l'activitat científica: a) si es té en compte la perspectiva kuhniana; b) a partir de la crítica radical de Feyerabend al "mètode"; c) si es fa la distinció entre ciències socials i ciències naturals.

2. J.M. Lévy-Leblond ha caracteritzat alguns aspectes de la ciència amb aquest acudit:

De nit, un individu se'n troba un altre que en un carrer fosc on ha perdut les claus de casa seva. Després de buscar-les una bona estona sota la llum d'un fanal, el primer li pregunta:

- Estàs segur que les ha perdudes aquí ?

-No -li respon l'altre-. Però aquí hi ha llum per a trobar-les, i fora del cercle de llum que fa el fanal no m'hi veuria.

Comenta la facècia, relacionant-la amb els temes que han sortit **durant** el curs i que podrien ser il·lustrats amb l'acudit. (Qualsevol referència a les lectures del curs serà benvinguda molt positivament).

EPISTEMOLOGIA
Curs 1988-1989

Examen del dia 2 de juny de 1989

A. Respon amb un màxim de 15 línies a cada pregunta.

1. Què significa que "el dubte és posterior a la certesa" i que per tant "el dubte es construeix socialment"? Quines conseqüències en treuries per a la reflexió epistemològica en sociologia?
2. A què ens referim quan parlem del principi de la no-consciència?
3. Quin és el paper de l'analogia en la construcció d'hipòtesis en sociologia?

B. Comenta el text i posa'n un exemple. (màxim 30 línies)

"La descripció comprensiva de la gènesi d'una estructura global té una funció explicativa per a l'estudi de l'esdevenir i de les transformacions de les estructures particulars que en formen part. Comprensió i explicació no són, en aquesta perspectiva, res més que un sol i únic procés intel·lectual relacionat amb dos grups de referència diferents, el d'una estructura englobant i el d'una estructura englobada". (Lucien Goldmann)

C. El propòsit d'objectivitat no significa de cap manera una mena de neutralitat ètica o política en el discurs sociològic. De la mateixa manera, el compromís ètic no necessàriament obliga al frau epistemològic que suposaria la renúncia definitiva a la mateixa objectivitat.

Compara els dos textos següents, i digues si et semblen contradictoris i en quin sentit.

"Un assaig sociològic es caracteritza, sobretot, pel fet que tot allò que diu, per objectiu que sigui, conté implicacions que van més enllà dels límits de la ciència. Atès que qualsevol cosa que es digui sobre un "fet" de realitat social afecta interessos d'individus o grups, no es pot cridar l'atenció sobre determinades 'dades' sense provocar alhora les objeccions d'aquells qui n'hi són poden justificar llur raison d'être amb el recurs a una interpretació distinta de la situació 'fàctica'."

Louis Wirth

"I hom pot dir així, sense la més mínima sospita de moralisme, que l'èxit científic no podrà obtenir-se si no és a condició de renunciar a l'èxit social, i a condició d'estar en guàrdia contra la temptació de servir-se de la ciència per intentar triomfar socialment en el camp científic. O si ho preferiu, que no hi ha cap possibilitat de contribuir a la ciència del poder, si no és a condició de renunciar a fer de la ciència un instrument de poder, i en primer lloc, en el mateix terreny de la ciència."

Pierre Bourdieu

BIBLIOGRAFIA GENERAL
Curs d'Epistemologia

Autor	Any	Títol	Lloc d'edició	Editorial	Edic. Pàgines orig
Abercrombie, N.	1980	Class, Structure and Knowledge	Oxford	Basil Blackwell	
Abercrombie, N.	1982	Clase, estructura y conocimiento	Barcelona	Península	1980
Adorno, Th. W.	1972	La disputa del positivismo en la sociología alemana	Barcelona	Grijalbo	
Althusser, L., Balibar, E.	1968	Lire le Capital (2 vol.)	Paris	Maspero	
Anderson, P.		Teoría, política e historia: un debate con E. P. Thompson	Madrid	Siglo XXI	
Andreski, S.	1973	Las ciencias sociales como forma de brujería	Madrid	Taurus	
Antiseri, D.	1979	Análisis epistemológico del marxismo y del psicoanálisis	Salamanca	Sígueme	
Aron R.	1967	Les étapes de la pensée sociologique.	Paris	Gallimard	
Artigas, Mariano	1979	Karl Popper: Búsqueda sin término	Madrid	Magisterio Español	
Autors diversos	1976	Lecturas de sociología de la ciencia	Barcelona	Laia	
Autors diversos	1983	"Biología y ciencias humanas" PAPERS, núm. 19	Barcelona		
Autors diversos	1984	Le sujet et l'objet: confrontations	Paris	CNRS	
Autors diversos	1985	Le chercheur à la recherche de lui-même	Lausanne	Presses P. Romandes	
Ayer, A. J.	1936	Language, Truth and Logic	Londres	Victor Gollanz	
Ayer, A. J.	1983	Llenguatge, veritat i lògica.	Barcelona	Edicions 62	1936
Ayer, A. J.	1985	Wittgenstein		Random House	
Bachelard, G.		El compromiso racionalista	Madrid	Siglo XXI	
Bachelard, G.		La formación del espíritu científico	Madrid	Siglo XXI	1967
Bachelard, G.		El racionalismo aplicado			
Bachelard, G.		El materialismo racional	Barcelona	Paidós	1953
Bachelard, G.	1949	La psychanalyse du feu	Paris	Gallimard	
Bachelard, G.	1967	La formation de l'esprit scientifique	Paris	P.L. Ph. J. Vrin	
Bachelard, G.	1971	Epistémologie	Paris	PUF	
Bachelard, G.	1973	Epistemologia	Barcelona	Anagrama	1971
Bachelard, G.	1973	La filosofía del no	Buenos Aires	Acorrortu	1940
Bachelard, G.	1975 13ed	Le nouvel esprit scientifique	Paris	PUF	1974
Bachelard, G.	1975 3 ed	La philosophie du non	Paris	PUF	1940
Bachelard, G.	1978 9 ed	La poétique de l'espace	Paris	PUF	1957
Bachelard, G.	1981 5 ed	Essai sur la connaissance approchée	Paris	P.L. Ph. J. Vrin	1968
Badiou, A.	1969	Le concept de modèle	Paris	Maspero	
Barber, B.		La ciencia y el social	Barcelona	Ariel	1952
Barnes et al	1972	Sociology of science	Harmondsworth	Penguin Books	
Barnes et al.	1980	Estudios sobre sociología de la ciencia	Madrid	Alianza	1972
Barrow, J. i Tipler, F.	1986	The Anthropic Cosmological Principle.	Oxford	Oxford U. Press	
Barraud		Ciencia y filosofía		Gredos	
Baudrillard, J.	1978	Le precession des simulacres. L'effet beaubourg.	Paris	Galilée	
Baudrillard, J.	1978	Cultura y simulacro	Barcelona	Kairós	
Beil, D.	1984	Las ciencias sociales desde la Segunda Guerra Mundial	Madrid	Alianza	
Bergmann, Gustav	1957	Philosophy of Science	Madison	U. Winconsin Press	
Bergmann, Gustav	1961	Filosofía de la ciencia	Madrid	Tecnos	1957
Bernal, J. D.		Història social de la ciència (2 vol.)	Barcelona	Edicions 62	1954
Bernal, J. D.	1954	Science in History	Londres	A. Watts & Co.	
Bernal, J. D.	1968	La ciencia de la ciencia	México	Grijalbo	

BIBLIOGRAFIA GENERAL
Curs d'Epistemologia

Autor	Any	Títol	Lloc d'edició	Editorial	Edic. Pàgines orig
Blackburn, R. ed.	1977	Ideología y ciencias sociales	Barcelona	Grijalbo	
Blalock, Hubert M. et al	1969	Theory Construction	Englewood Cliff, NJ	Prentice-Hall	
Blanché, R.	1972	L'épistémologie	Paris	EUF	1972
Bloch, E.	1982	Sujeto-objeto. El pensamiento de Hegel	Madrid	FCE	1949
Borger, R. ed.	1974	La explicación en las ciencias de la conducta	Madrid	Alianza	
Born, Max	1971	Ciencia y conciencia en la era atómica.	Madrid	Alianza	
Bottomore, T.	1978	A History of Sociological Analysis	Nova York	Basic Books	1978
Bottomore, T., ed.	1974 ?	Crisis and Contention in Sociology	Londres	Sage	
Bottomore, T., ed.	1982	La miseria de la sociología	Madrid	Tecnos	1974
Boudon, R.	1971	La crise de la sociologie	Paris	Droz	
Boudon, R.	1974	La crisis de la sociología. Sociología de la sociología. Epistemología. Cuestiones de método.	Barcelona	Laia	1971
Boudon, R.	1979	La logique du social	Paris	Hachette	
Bourdieu, P.	1980	Le sens pratique	Paris	Minuit	
Bourdieu, P.	1980	Questions de sociologie	Paris	Minuit	
Bourdieu, P.	1982	Leçon sur la leçon	Paris	Minuit	
Bourdieu, P.	1982	Ce que parler veut dire. L'économie des échanges linguistiques	Paris	Fayard	
Bourdieu, P.	1984	Homo Academicus	Paris	Minuit	
Bourdieu, P.	1987	Choses dites	Paris	Minuit	
Bourdieu, P. et al.	1973 3 ed	Le métier de sociologue	Paris	Mouton	1968
Bourdieu, P. et al.	1976	El oficio de sociólogo	Madrid	Siglo XXI	1968
Bouveresse, J.	1976	Le mythe de l'interiorité	Paris	Minuit	
Braithwaite, R. B.	1953	Scientific Explanation	Cambridge	Cambridge U. Press	
Braithwaite, R. B.	1965	La explicación científica	Madrid	Tecnos	1953
Bronowski, J.	1970	The Common Sense of Science	Londres	Heinemann Ed. Books	1951
Bronowski, J.	1978	El sentido común de la ciencia	Barcelona	Península	1951
Brown, H.	1977	Perception, Theory and Commitment. The New Philosophy of Science.	Chicago	Precedent Publishing	
Brown, H.	1983	La nueva filosofía de la ciencia.	Madrid	Tecnos	1977
Bunge, M.	1959	Metascientific Queries	Springfield, Ill.	Charles C. Thomas	
Bunge, M.	1963	The Myth of Simplicity	Englewood Cliffs	Prentice-Hall	
Bunge, M.	1965	Intuición y ciencia	Buenos Aires	Euclida	
Bunge, M.	1967	Foundations of Physics	Nova York	Springer-Verlag	
Bunge, M.	1967	Causalidad. El principio de causalidad en la ciencia moderna.	Buenos Aires	Euclida	1959
Bunge, M.	1969	La investigación científica	Barcelona	Ariel	
Bunge, M.	1972	Method, Model, and Matter	Dordrecht	Reidel	
Bunge, M.	1972	Teoría y realidad	Barcelona	Ariel	
Bunge, M.	1972	Ética y ciencia	Buenos Aires	Siglo Veinte	
Bunge, M.	1973	Philosophy of Physics	Dordrecht	Reidel	
Bunge, M.	1974	Sense and Reference	Dordrecht	Reidel	
Bunge, M.	1974	Interpretation and Truth	Dordrecht	Reidel	
Bunge, M.	1978	Filosofía de la física	Barcelona	Ariel	1973
Bunge, M.	1979	A World of Systems	Dordrecht	Reidel	
Bunge, M.	1979	Causality in Modern Science	Nova York	Dover	1959
Bunge, M.	1980	Epistemología. Curso de actualización.	Barcelona	Ariel	
Bunge, M.	1980	Ciencia y desarrollo	Buenos Aires	Siglo Veinte	

BIBLIOGRAFIA GENERAL
Curs d'Epistemologia

Autor	Any	Títol	Lloc d'edició	Editorial	Edic. orig	Pàgines
Bunge, M.	1981	Materialismo y ciencia	Barcelona	Ariel		
Bunge, M.	1981	Scientific Materialism	Dordrecht-Boston-Lon dres	Reidel		
Bunge, M.	1985	La ciencia, su método y su filosofía.	Buenos Aires	Siglo Veinte		
Bunge, M. et al	1977	Las teorías de la causalidad	Salamanca	Sígueme		
Cacciari, M.		Krisis. Ensayo sobre la crisis del pensamiento negativa. De Nietzsche a Wittgenstein	Madrid	Siglo XXI		
Canguilhem	1975	3 ed Le normal et le pathologique	Paris	PUF	1966	
Cardós, S. i Estruch, J.	1986	"Teoria i provocació. Reflexions per a una epistemologia paradoxal" a PAPERS núm. 26	Barcelona			69-104
Carnap, R.	1935	Philosophy and Logical Syntax.	Londres	Routledge and K. Paul		
Carnap, R.	1935	Le problème de la logique de la science. Science formelle et science du réel.		Herman et Cie		
Carnap, R.	1981	"Filosofía y sintaxis lógica" a La concepción analítica de la filosofía.	Madrid	Alianza		294-337
Castilla del Pino, C.		Naturaleza del saber.	Madrid	Taurus		
Castilla del Pino, C.	1972	Introducción a la hermenéutica del lenguaje	Barcelona	Península		
Castoriadis, C.	1975	L'institution imaginaire de la société	Paris	Seuil		
Cellerier,		El pensamiento de Piaget	Barcelona	Península		
Clarke, R.	1980	Naissance de l'Homme	Paris	Seuil		
Claval, P.	1980	Les mythes fondateurs des sciences sociales	Paris	PUF		
Collingwood, R. G.	1945	The idea of nature	Nova York	Oxford U. Press		
Cornfrord, F. M.	1974	La filosofía no escrita	Barcelona	Ariel		
Craik, K. J. W.	1966	The Nature of Psychology	Cambridge	Cambridge U. Press		
Crane, Diana		Invisible Colleges and Social Circles: A Sociological Interpretation of Scientific Growth	Chicago	U. Chicago Press		
Chalmers, Alan	1984	1 ed ¿Qué es esa cosa llamada ciencia?	Madrid	Siglo XXI	1976	
Chalmers, A. F.	1976	What is this thing calling science ?	Quensland	U. Queensland Press		
Chomsky, N.	1975	Proceso contra Skinner	Barcelona	Anagrama		
Dartigues		La fenomenología	Barcelona	Herder		
Díaz, C.	1983	El sujeto ético	Madrid	Narcea		
Dilthey, W.		Crítica de la razón histórica	Barcelona	Península		
Dion, M.	1977	Sociología e ideología	Barcelona	Fontanella		
Douglas, Jack	1967	The Social Meanings of suicide	Princeton	Princeton U. Press		
Dubin, Robert	1969	Theory Building	Nova York	The Free Press		
Dumont, L.	1966	Homo hierarchicus.	Paris	Gallimard		
Dumont, L.	1977	Homo aequalis. Genèse et épanouissement de l'idéologie économique.	Paris	Gallimard		
Durkheim, E.	1901	Les règles de la méthode sociologique	Paris	Alcan	1895	
Easlea, B.	1977	La liberación social y los objetivos de la ciencia	Madrid	Siglo XXI		
Elorduy		El estoicismo				
Ellul, J.		L'empire du non-sens: l'art et la société technicienne.	Paris	PUF		
Espagnat, B. d'		En busca de lo real (?)	Madrid	Alianza	1979	
Espagnat, B. d'	1979	A la recherche du réel. Le regard d'un physicien	Paris	Gauthiers-Villars		
Esquivel, J. ed.	1982	La polémica del materialismo	Madrid	Tecnos		
Estradé, A.	1986	"Apunts per a una epistemologia paradoxal en Sociologia" a PAPERS, núm. 26	Barcelona			47-67

BIBLIOGRAFIA GENERAL
Curs d'Epistemologia

Autor	Any	Títol	Lloc d'edició	Editorial	Edic. Pàgines orig
Estruch, J. i Cardós S.	1985	"Consideracions sobre la crisi de la sociologia actual" a BULLETIN INFORMATIU DE LA FUNDACIÓ JAUME BOFILL	Barcelona	F. Jaume Bofill	
Favret-Saada, J.	1977	Les mots, la mort, les sorts. La sorcellerie dans le Bocage	París	Gallimard	
Feldman, J.	1984	"La science en mutation" a Le sujet et l'objet: confrontations.	París	CNRS	21-38
Feyerabend, P.		Consuelos para el especialista	Barcelona	Grijalbo	
Feyerabend, P.	1975	Against Method.	Londres	MLB	
Feyerabend, P.	1976	Cómo ser un buen empirista	Valencia	Cuadernos Teorema	
Feyerabend, P.	1978	Science in a free society	Londres	MLB	
Feyerabend, P.	1979	Contre la méthode. Esquisse d'une théorie anarchiste de la connaissance	París	Seuil	1975
Feyerabend, P.	1981	Tratado contra el método. Esquema de una teoría anarquista del conocimiento.	Madrid	Tecnos	1975
Feyerabend, P.	1982	La ciencia en una sociedad libre	Madrid	Siglo XXI	1978
Feyerabend, P.	1984	Adiós a la razón	Madrid	Tecnos	
Feyerabend, P.	1985	¿Por qué no Platón?	Madrid	Tecnos	
Feyerabend, P. et al.		Estructura y desarrollo de la ciencia	Madrid	Alianza	
Feyerabend, P. i Hanson		Filosofía de la ciencia y religión	Salamanca	Sígueme	
Feyerabend, P.K.	1974	"Filosofía de la ciencia: una materia con un gran pasado" a TEOREMA IV/1			11-27
Fichant, M. i Pecheux, M.		Sobre la historia de las ciencias	Madrid	Siglo XXI	
Fodor, J. A.	1980	La explicación psicológica. Introducción a la filosofía de la psicología.	Madrid	Cátedra	1968
Fodor, J. A.	1985	El lenguaje del pensamiento.	Madrid	Alianza	1975
Freund, J.	1975	Las teorías de las ciencias humanas	Barcelona	Península	
Frey, S.	1972	La matematización de nuestro universo	Madrid	G. del Toro	
Gadamer, H. G.		La razón en la época de la ciencia	Barcelona	Laia	
Gadamer, H. G.	1985	"Fenomenología, hermenéutica, metafísica" a TEOREMA XV/1-2			73-80
Gadamer, H.G.	1975	Truth and Method	Londres	Sheed and Ward	
Gale, G.	1982	"El principio antrópico", a INVESTIGACIÓN I CIENCIA, núm. 65, febrer			94-103
García Borzón, J. C.		La filosofía y las ciencias sociales.	Barcelona	Crítica	
García Ferrando, M.		El análisis de la realidad social			
García-Calvo, A.	1973	Lalia	Madrid	Siglo XXI	
García-Reche, A.		"Algunas notas en torno a la utilización de los concep. de paradigma y p. de invest. en econ." a C. DE ECON, 12			
Gargani, C. ed.	1979	3 ed Crisis della ragione. Nuovi modelli nel rapporto tra sapere e attività umane	Turi	Einaudi	
Gargani, C., ed.	1983	Crisis de la razón	México	Siglo XXI	1979
Gellner, E.	1973	Cause and Meaning in the Social Sciences	Londres	Routledge & K. Paul	
Geymonat, L.		Ciencia y realismo	Barcelona	Península	
Giner, S.	1976	"Para hacer sociología" a TEOREMA VI/3-4			
Ginzburg, C.	1981	El queso y los gusanos	Barcelona	Muchnik	343-358
Ginzburg, C.	1984	Pesquisa sobre Piero	Barcelona	Muchnik	

BIBLIOGRAFIA GENERAL
Curs d'Epistemologia

Autor	Any	Títol	Lloc d'edició	Editorial	Edic. Pàgines orig
Blucksmann, A.	1971	Althusser: un estructuralismo ventrílocuo	Barcelona	Anagrama	
Boisacq, L.	1966	Sciences humaines et philosophie	Paris	Gonthier	
González Blasco		Historia y sociología de la ciencia en España	Madrid	Alianza	
Bould, S. J.	1983	Desde Darwin. Reflexiones sobre historia Natural	Madrid	Blume	1977
Grassi		Humanismo y marxismo. (Crítica de la independización de la ciencia)			
Greer, Scott	1969	The Logic of Social Inquiry	Chicago	Aldine	
Guille-Escuret, G.	1985	"El fet social contra natura" a SABER, núm. 4 (juliol-agost)	Barcelona		22-30
Gusdorf, G.	1966-1973	Les sciences humaines et la pensée occidentale	Paris	Payot	6 vol.
Gusdorf, G.	1974	Introduction aux sciences humaines	Paris	Ophrys	
Haack, Susan	1979	Lógica divergente	Madrid	Paraninfo	
Habermas, J.	1968	Technik und Wissenschaft als "Ideologie"	Frankfurt am Main	Suhrkamp Verlag	
Habermas, J.	1983	"Max Weber: sobre la racionalización de la imagen religiosa del mundo" a TEOREMA, XII/3			289-306
Habermas, J.	1984	Ciencia y técnica como "ideología"	Madrid	Tecnos	1968
Hall, A.R.	1983	The Revolution in Science 1500-1750	Londres	Longman	
Hanson		Patrones de descubrimiento. Observación y explicación.	Madrid	Alianza	
Harris, M.	1982	El materialismo cultural	Madrid	Alianza	1979
Hegenberg	1968	Introducción a la filosofía de la ciencia	Barcelona	Herder	
Heisenberg, Werner	1974	Más allá de la física	Madrid	BAC	
Heller, F. ed.	1986	The use and abuse of Social Science			
Hempel, Carl G.		La explicación científica	Barcelona	Paidós	
Hempel, Carl G.		Confirmación, inducción y creencia racional	Barcelona	Paidós	
Hempel, Carl G.		Filosofía de la Ciencia natural	Madrid	Alianza	
Herman, J.	1983	Les langages de la sociologie	Paris	PUF	
Hernan, F. ed.	1970	Símpoio de Burgos. Ensayos de filosofía de la ciencia. En torno a la obra de sir K. R. Popper	Madrid	Tecnos	
Hindess, Barry	1977	Philosophy and methodology in the social sciences	Hassocks	The Harvester Press	
Hintikka et al.	1980	Ensayos sobre explicación y comprensión	Madrid	Alianza	
Holton, G.	1982	Ensayo sobre el pensamiento científico en la época de Einstein	Madrid	Alianza	
Hollier, Denis, dir.	1973	Panorama des sciences humaines	Paris	Gallimard	
Hübner		Crítica de la razón científica	Barcelona	Laia	
Husserl, E.	1973	Die Idee der Phänomenologie. Fünf Vorlesungen	The Hague	M. Nijhoff	1950
Husserl, E.	1982	La idea de fenomenología. Cinco lecciones	Madrid	FCE	1950
Hutchinson, T.W.	1978	On revolutions and progress in economic knowledge	Cambridge	Cambridge U. Press	
Huxley, J. (ed.)	1977	Le comportement rituel chez l'homme et l'animal.	Paris	Gallimard	
Inciarte Arrián, F.	1974	El reto del Positivismo Lógico	Madrid	Rialp	
Inkeles, A.	1964	What is sociology.	Englewood Cliffs	Prentice Hall	
Jacob, F.	1981	Le jeu des possibles. Essai sur la diversité du vivant	Paris	Fayard	
Jacob, F. et al	1975	Lógica de lo viviente e historia de la biología	Barcelona	Anagrama	
Janik, A. i Toulmin, S.	1983	La Viena de Wittgenstein	Madrid	Taurus	
Johnson, G. A.	1979	Skepticism and cognitivism: A study in the Foundations of Knowledge	Califòrnia	Choice	
Jordán, Pascual	1972	El hombre de ciencia ante el problema religioso	Madrid	Guadarrama	

BIBLIOGRAFIA GENERAL
Curs d'Epistemologia

Autor	Any	Títol	Lloc d'edició	Editorial	Edic. Pàgines orig
Kolakowski, Leszek		La filosofía positivista	Barcelona	Càtedra	
Kolakowski, L.	1975	Husserl and the Search for Certitude	Yale	Yale U. Press	
Kolakowski, L.	1983 2 ed	Husserl y la búsqueda de la certeza	Madrid	Alianza	1975
Konrad, G. i Szelenyi, I.		Los intelectuales y el poder	Barcelona	Península	
Koyre, Alexandre	1977	Estudios de historia del pensamiento científico	Madrid	Siglo XXI	
Koyre, Alexandre	1977	Estudios de historia del pensamiento científico	Madrid	Siglo XXI	
Kravf, V.	1966	El Círculo de Viena	Madrid	Taurus	
Kuhn, T. S.		La teoría del cuerpo negro y la discontinuidad cuántica	Madrid	Alianza	
Kuhn, T. S.	1972	The structure of scientific Revolutions	Chicago	U. Chicago Press	1962
Kuhn, T. S.	1975	La estructura de las revoluciones científicas	Madrid	FCE	1962
Kuhn, T. S.	1983	La tensión esencial	Madrid	FCE	
Labastida		Producción, ciencia y sociedad: de Descartes a Marx.	Madrid	Siglo XXI	
Lachenmeyer, Ch. W.	1976	El lenguaje de la sociología	Barcelona	Labor	
Ladrière, J.	1978	El reto de la racionalidad	Salamanca	Sígueme	
Lakatos, I.	1971	In Memory of Rudolf Carnap	Dordrech	Reidel	
Lakatos, I.	1982 2 ed	Historia de la ciencia y sus reconstrucciones racionales	Madrid	Tecnos	1971
Lakatos, I.	1983	La metodología de los programas de investigación científica	Madrid	Alianza	
Lakatos, I. i Musgrave	1974	La crítica y el desarrollo del conocimiento científico	Barcelona	Grijalbo	
Laubert		Introducción a la filosofía de la ciencia	Madrid	Guadarrama	
Lano, E.	1975	Juicios de valor y ciencia social	València	Fernando Torres	
Lazarsfeld, P.	1970	Qu'est-ce que la sociologie ?	París	Gallimard	
Lazarsfeld, P.	1970	Philosophie des sciences sociales	París	Gallimard	
Lefebvre, H., Della Volpe	1969	Ajuste de cuentas con el estructuralismo	Madrid	Alberto Corazón	
Lenin	1908	Materialismo y empiriocriticismo. Notas críticas sobre una filosofía reaccionaria	Moscú	Progreso	1908
Lenoble, R.	1969	Histoire de l'idée de nature	París	Albin Michel	
Lévy-Leblond, J. M.		(Auto)Crítica de la ciencia			
Lévy-Leblond, J. M.	1975	(Auto)Critique de la science	París	Seuil	
López Piñero, J.M.		Diccionario histórico de la ciencia moderna en España (2 vol.)	Barcelona	Península	
Losse, J.		Introducción histórica a la filosofía de la ciencia	Madrid	Alianza	
Lureau, René	1977	Le gai savoir des sociologues	París	Union Générale d'éd.	
Macpherson, C. B.	1961 1 ed	The political theory of possessive individualism	Londres	Oxford U. Press	
Macpherson, C. B.	1972	La théorie politique de l'individualisme possessif	París	Gallimard	
Malinowski, Bronislaw	1948	Magic, Science, and Religion and Other Essays	Glencoe	The Free Press	
Marcos, Alfredo	1988	Pierre Duhem: La filosofía de la ciencia en sus orígenes	Barcelona	PPU	
Mellotti, U.		El hombre entre la naturaleza y la historia	Barcelona	Península	
Merleau-Ponty, J.	1965	Cosmologie du XXè siècle. Etude épistémologique et historique des théories de la cosmologie contemporaine.	París	Gallimard	
Merleau-Ponty, J.	1971	Cosmología del siglo XX (2)	Madrid	Gredos	1965
Merton, R.K.	1985 2 ed	La sociología de la ciencia (2 vol.)	Madrid	Alianza	

BIBLIOGRAFIA GENERAL
Curs d'Epistemologia

Autor	Any	Títol	Lloc d'edició	Editorial	Edic. original	Pàgines
Mills, C. Wright	1959	The Sociological Imagination	Nova York	Oxford U. Press		
Mills, C. Wright	1987	La Imaginació Sociològica	Barcelona	Herder	1959	
Mises, L. von	1960	Epistemological Problems of Economics	Nova York	D. Van Nostrand	1933	
Monod, Jacques.	1970	Le hasard et la nécessité. Essai sur la philosophie de la biologie moderne.	Paris	Seuil		
Monod, Jacques.	1972	Del idealisme "físico" al idealisme "biològic"	Barcelona	Anagrama		
Montagu, A.		La naturaleza de la agresividad humana	Madrid	Alianza		
Montagu, A.	1983	"El mito de la violencia humana" a EL PAIS, (14.08.)				8 i ss.
Morin, E.	1971	L'Unité de l'homme (3 volumes)	Paris	Seuil		
Morin, E.	1973	Le paradigme perdu: la nature humaine	Paris	Seuil		
Morin, E.	1977	La Méthode. La Nature de la Nature	Paris	Seuil		
Morin, E.	1978 2 ed	El paradigma perdido: el paraíso olvidado	Barcelona	Kairós	1973	
Morin, E.	1980	La Méthode. La vie de la Vie	Paris	Seuil		
Morin, E.	1984	Sociologie	Paris	Fayard		
Moscovici, S.		Sociedad contra natura	Madrid	Siglo XXI		
Mosterin, Jesús	1973	"El concepto de racionalidad" a TEOREMA III/4				455-479
Mosterin, Jesús	1978	Racionalidad y acción humana	Madrid	Alianza		
Mosterin, Jesús	1984	Conceptos y teorías en la ciencia	Madrid	Alianza		
Moulines, C. U.	1982	Exploraciones metacientíficas. Estructura, desarrollo y contenido de la ciencia.	Madrid	Alianza		
Moya, Carlos	1970	Sociólogos y sociología	Madrid	Siglo XXI		
Moya, Carlos	1971	"Razón dialéctica y razón analítica en las ciencias sociales", a TEOREMA, I				91-114
Muguerza, J. ed.	1981	La concepción analítica de la ciencia	Madrid	Alianza		
Nagel, Ernest		La estructura de la ciencia	Barcelona	Paidós		
Namer		Maquiavelo y los orígenes de la sociología del conocimiento	Barcelona	Península		
Nasr, S. H.		Man and Nature		Allen and Unwin		
Nasr, S. H.	1978	L'homme face à la nature	Paris	Bouchet Castel		
Needham, J.	1978	Ciencia, religión y socialismo	Barcelona	Crítica		
Nidditch		Filosofía de la ciencia		FCE		
Nisbet, R.	1979	La sociología como forma de arte	Madrid	Espasa		
Paríker, S.		Ontonomía de la ciencia		Gredos		
Pannenberg, W.	1981	Teoría de la ciencia y teología	Madrid	Cristiandad		
Panofsky, Erwin	1979	estudios sobre iconología	Madrid	Alianza		
Papandreu, A. G.	1964	La economía como ciencia	Barcelona	Ariel		
Parés, R.	1983	Cartes sobre la història de la ciència	Barcelona	PPU		
París, Carlos	1973	Mundo técnico y existencia auténtica	Madrid	Revista de Occidente		
Park, R., Burgess, E.W.	1924	Introduction to the Science of Sociology	Nova York	Greenwood Press		
Peabody, G.	1977	Paradigmas radicales en economía	Barcelona	Anagrama		
Perez Díaz, V.	1980	Introducción a la sociología	Madrid	Alianza		
Perez de Laborda, Alfonso	1980	Ciencia y fe.	Madrid	Marova		
Perez de Laborda, Alfonso	1985	La ciencia contemporánea y sus implicaciones filosóficas.	Madrid	Cinzel		
Perez de Laborda, A.	1983	¿Salvar lo real? Materiales para una filosofía de la ciencia.	Madrid	Encuentro		
Perez de Laborda, A.	1984	El hombre y el cosmos. (3 vols.)	Madrid	Encuentro		

BIBLIOGRAFIA GENERAL
Curs d Epistemologia

Autor	Any	Títol	Lloc d'edició	Editorial	Edic. Pàgines orig
Ferez de Laborda, A.	1985	"Leibniz y la innecesariadad mundanal de Dios" a CUADERNOS SALAMANTINOS DE FILOSOFIA, núm. 12			45-65
Ferez de Laborda, A.	1988	"El principi antròpic, ens diu res d'interès?" a REVISTA DE CATALUNYA, 16,			
Phillips, D.L.	1971	Knowledge from what? Theories and Methods in Social Research	Chicago	Rand McNally C. P.	
Piaget, J.		Sabiduria e ilusiones de la filosofia	Barcelona	Península	
Piaget, J.	1965	études sociologiques	Ginebra	Droz	
Piaget, J.	1969	L'estructuralisme	Barcelona	Edicions 62	
Piaget, J.	1970	Epistémologie des sciences de l'homme.	Paris	Gallimard	380
Piaget, J.	1972 2 ed	L'epistémologie génétique	Paris	PUF	1970
Piaget, J.	1977	Estudios sociológicos	Barcelona	Ariel	1965
Piaget, J. ed.	1979	5ed Tendencias de la investigación en las ciencias sociales	Madrid	Alianza - Unesco	
Piaget, J., dir.		Tratado de Lógica y conocimiento científico	Barcelona	Paidós	7 vol.
Planck, M.		El coneixement del món físic	Barcelona	Edicions 62	
Popper, K. R.		Conjeturas y refutaciones	Barcelona	Paidós	
Popper, K. R.		El coneixement objectiu	Barcelona	Edicions 62	
Popper, K. R.		La sociedad abierta y sus enemigos	Barcelona	Paidós	
Popper, K. R.	1935	Logik der Forschung	Viena		
Popper, K. R.	1957	The Open Society and its Enemies (2 volumes)			
Popper, K. R.	1968	"Epistemology without a knowing subject" a Rootseelaar i Staal ed. Logic, Methodology and Philosophy of Science	Amsterdam	North-Holland	
Popper, K. R.	1972	Objective knowledge: An Evolutionary Approach	Oxford	Clarendon	
Popper, K. R.	1974	"Autobiography of Karl Popper" a The Library of Living Philosophers	Illinois	The Open Court	
Popper, K. R.	1977	Búsqueda sin término. Una autobiografía intelectual.	Madrid	Tecnos	1974
Popper, K. R.	1982	Quantum Theory and the Schism in Physics. Postscript to the Logic of Scientific Discovery, vol. III.	Londres	Hutchinson	
Popper, K. R.	1983	Realism and the Aim of Science. Postscript to the Logic of Scientific Discovery, vol. I	Londres	Hutchinson	
Popper, K. R.	1984	El universo abierto. Un argumento en favor del indeterminismo. Post Scriptum a "La lógica inv. cient.", vol.II	Madrid	Tecnos	1982
Popper, K. R.	1985	El coneixement objectiu	Barcelona	Edicions 62	1972
Popper, K. R.	1986	La lógica de la investigación científica	Barcelona	Laia	1959
Popper, K. R. i Eccles, JC	1977	The Self and Its Brain	Nova York	Springer Internat.	
Popper, K. R. i Eccles, JC	1980	El yo y su cerebro	Barcelona	Labor	1977
Prigogine, I i Stengers I	1979	La nouvelle alliance. Métamorphose de la science	Paris	Gallimard	
Prigogine, I i Stengers I	1983	La nueva alianza. Metamorfosis de la ciencia.	Madrid	Alianza	1979
Prigogine, I.	1983	¿Tan sólo una ilusión? Una exploración del caos al orden.	Barcelona	Tusquets	
Queré, L.	1983	"A mauvais objet, mauvais sujet" a Sociologies, Sens et Rationalités	Paris	CNRS	1-21
Quintanilla, M. A.	1980	"El problema de la racionalidad tecnológica" a ESTUDIOS FILOSOFICOS, 30 vol. XXIX	Valladolid		

BIBLIOGRAFIA GENERAL
Curs d'Epistemologia

Autor	Any	Títol	Lloc d'edició	Editorial	Edic. Pàgines orig
Radnitzky, G. et al.	1979	Fortschritt und Rationalität der Wissenschaft.	Trier		
Radnitzky, G. et al.	1982	Progreso y racionalidad de la ciencia.	Madrid		1979
Ramóneda, J. et al.		Coneixement, memòria, invenció.	Barcelona	Alianza	1979
Reichenbach, Hans				Edicions 62	
Reichenbach, Hans	1975	Moderna filosofia de la ciencia	Madrid	Tecnos	
Rény, J.	1980	"Les dilemmes du sociologue: vocation ou métier ?" a REVUE INTERNATIONALE DE SOCIOLOGIE, núm. 1			21-28
Ribes, D.	1976	"Panoràmica actual de la filosofia de la ciencia. Estructura interna de teor. y cambio cient" a TEOREMA VI/3-4			359-426
Riera i Moré, J.	1984	L'estructura de la realitat	Barcelona	El Portaló & La G.	
Rivadulla, A.	1984	Filosofia actual de la ciencia.	Madrid	Editora Nacional	
Ronstand, J.		Introducció a la història de la biologia	Barcelona	Edicions 62	
Rorty, R.	1983	La filosofia y el espejo de la naturaleza	Madrid	Càtedra	1979
Rose, H. i Steven, R.	1971	Science and Society		Pelican Books	
Rubert de Ventós, X.		De la modernidad	Barcelona	Península	
Rudner, R. S.	1980	Filosofia de la ciencia social	Madrid	Alianza	
Ruiz de la Peña, J. L.	1983	Las nuevas antropologías. Un reto a la teología	Santander	Sal Terrae	
Ruiz de la Peña, J. L.	1985	"Materia, materialismo, creacionismo", a SALMANTICENSIS, núm 32			49-72
Ruse, M.	1979	La filosofia de la biologia	Madrid	Alianza	1973
Ruse, M.	1983	Sociobiologia	Madrid	Càtedra	1980
Russell, B.		L'impacte de la ciència en la societat	Barcelona	Edicions 62	
Russell, B.	1956	Logic and Knowledge. Essays 1901-1950.	Londres	Allen and Unwin	
Russell, B.	1976	Retratos de memoria y otros ensayos	Madrid	Alianza	
Russell, B.	1985	Lògica i coneixement. Tres assaigs	Barcelona	Laia	1956
Russell, B.	1985	El coneixement humà (2 vol.)	Barcelona	Edicions 62	
Sádaba, J.	1980	Conocer Wittgenstein y su obra	Barcelona	Doposa	
Salomon		Ciencia y política	Madrid	Siglo XXI	
Savater, F.	1978	"Mitos del rigor y mitos de la ciencia" a La filosofia tachada	Madrid	Taurus	113-124
Beiffert		Introducción a la teoría de la ciencia	Barcelona	Herder	
Berrano, S.	1980	Signes, llengua i cultura	Barcelona	Edicions 62	
Shalins, M.		Uso y abuso de la biología. Una crítica antropológica de la sociobiología.	Madrid	Siglo XXI	
Sierra Bravo, R.	1983	Ciencias sociales. Epistemología, Lógica i Metodología. Teoría y ejercicios.	Madrid	Paraninfo	
Simmel, G.	1980	Essays on interpretation in Social Science		Routledge	
Singh, J.	1979	Teorías de la cosmología moderna	Madrid	Alianza	1970
Smart, J. J. C.	1975	Entre ciencia y filosofía	Madrid	Tecnos	
Smith, Ch.W.	1979	A Critique of Sociological Reasoning	Oxford	Basil Blackwell	
Spencer, Herbert		Study of Sociology			
Stegmüller, W.	1983	Estructura y dinámica de teorías.	Barcelona	Ariel	
Starcibinski, J. (verid espafola)	1971	Jean Jacques Rousseau. La transparence et l'obstacle	Paris	Gallimard	
Stegmüller, Wolfgang	1981	La concepción estructuralista de las teorías	Madrid	Alianza	
Stinchcombe, Arthur L. (Stuart) Mill J.S.	1968	Constructing Social Theories System of Logic	Nova York	Harcourt Brace World	

BIBLIOGRAFIA GENERAL
Curs d'Epistemologia

Autor	Any	Títol	Lloc d'edició	Editorial	Edic orig	Pàgines
Suppe, F.	1979	La estructura de las teorías científicas	Madrid	Editora Nacional		
Swinburne, R. ed.	1976	La justificación del razonamiento inductivo	Madrid	Alianza	1974	
Taton		Causalidad y accidentalidad de los descubrimientos científicos	Barcelona	Labor		
Terricabras, Josep-Maria	1986	"Sobre tres models de coneixement" a PAPERS, núm. 26	Barcelona			27-45
Terricabras, Josep-Maria	1988	Fer filosofia avui	Barcelona	Edicions 62		
Thompson, E. P.	1979	The poverty of theory and Other Essays	Londres	Merlin Press		
Thompson, E. P.	1981	Miseria de la Teoría.	Barcelona	Crítica	1978	
Thorpe	1969	2ed Ciència, home i moral	Barcelona	Labor		
Thuillier, P.	1972	Jeux et enjeux de la science. Essais d'épistémologie critique.	Paris	Laffont		
Thuillier, P.	1980	Le petit savant illustré	Paris	Seuil		
Thuillier, P.	1981	Les biologistes vont-ils prendre le pouvoir?	Paris	Complexe		
Thuillier, P.	1981	Darwin and Co.	Bruxelles	Complexe		
Thuillier, P.	1983	La trastienda del sabio.	Barcelona	Fontalba	1980	
Thuillier, P.	1983	Les savoirs ventriloques. Ou comment la culture parle à travers la science.	Paris	Seuil		
Toulmin		La comprensión humana, I.	Madrid	Alianza		
Turing, A.M.	1985	Mentes y máquinas	Madrid	Tecnos		
Futnam, H.						
Ulises Moulines, C.		Exploraciones metacientíficas.	Madrid	Alianza		
Vassalli, G.	1975	La ciència no pensa. Elements lògics i epistemològics d'un pensament científic.	Barcelona	Edicions 62		
Mayne, P.	1971	Comme on écrit l'histoire. Essai d'épistémologie.	Paris	Seuil		
Vincent, J.M.	1972	La metodología de Max Weber	Barcelona	Anagrama		
Wagensberg, J.	1986	Procés a l'atzar.	Barcelona	Tusquets		
Wallace, Walter L.	1971	The Logic of Science in Sociology		Aldine-Atherton		
Wallace, Walter L.	1980	2 ed La lógica de la ciencia en la sociología	Madrid	Alianza	1971	
Wartofsky, Marx W.	1968	Conceptual Foundations of Scientific Thought: An Introduction to Philosophy of Science	Nova York	MacMillan		
Wartofsky, Marx W.	1983	Introducción a la filosofía de la ciencia	Madrid	Alianza	1973	
Watkins, J.	1984	Science and Scepticism	Londres	Hutchinson		
Watzlawick, P.		¿Es real la realidad?	Barcelona	Herder		
Weber, M.		The Methodology of the Social Science	Nova York	The Free Press		
Weber, M.	1985	El problema de la irracionalidad en las ciencias sociales	Madrid	Tecnos		
Weinberg, S.	1977	Los tres primeros minutos del universo. una concepción moderna del origen del universo	Madrid	Alianza	1977	
Westfall		La construcción de la ciencia moderna	Barcelona	Labor		
Wilson, E. O.	1980	Sociobiología. La nueva síntesis.	Barcelona	Omega	1975	
Wilson, E. O.	1980	Sobre la naturaleza humana	México	FCE	1978	
Winner, Langdon	1979	Tecnología autónoma	Barcelona	Gustavo Gili		
Wittgenstein, L.	1953	Philosophical Investigations	Oxford	Basil Blackwell		
Wittgenstein, L.	1981	Tractatus Logico-Philosophicus	Barcelona	Laia	1922	
Wittgenstein, L.	1983	De la certesa	Barcelona	Edicions 62	1969	
Wittgenstein, L.	1983	"Lliçons d'estètica" a ELS MARGES, núm. 27/28 i 29.				
Wittgenstein, L.	1984	Investigaciones filosóficas	Barcelona	Laia	1953	

BIBLIOGRAFIA GENERAL
Curs d'Epistemologia

Autors	Any	Títol	Lloc d'edició	Editorial	Edic orig	Pàgines
Wright, G. H. von	1971	Explanation and Understanding	Ithaca	Cornell U. Press		
Wright, G. H. von	1997	2 ed Explicación y comprensión	Madrid	Alianza		
Wynch, P.	1972	Ciencia social y filosofía	Buenos Aires	Amorrortu		
Zettersberg, Hans L.	1966	3 ed On Theory and verification in Sociology	Totowa	Bedminster Press		
Ziegler, J.	1990	Retournez les fusils ! Manuel de sociologie d'opposition	Paris	Seuil	1954	
Nagel, Ernest	1961	The Structure of Science	Nova York	Harcourt Brace		